

Asia: VN/13749/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko maan rahoituksen tasossa huomioon otettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu arvio vuosille 2027–2030 (7 § 1 mom.)

Kyseessä on teknisluonteinen SOME-malliin perustuva päivitys.

Liikuntayrittäjät ry lausuu asiasta kohdassa 11.

2. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevat säästötoimenpiteet (7 § 1 mom. ja 36 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon 60 prosenttia vuodesta 2027. Määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028.

-

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvua koskeva säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia kompensoitaisiin nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028.

-

4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivitykset (14 § ja lain liite)

Tarvetekijöiden ja niiden kertomien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja nykyisiin tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, mutta ei toteutettaisi

tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

-

5. Palvelutarvekertoimien tietopohjan laadun turvaaminen (14 § 3 mom. ja 26 a § 2 mom.)

THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä selkiytettäisiin. Valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

-

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

-

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Siirtymätasausten porrastusta muutettaisiin sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien osalta kymmenellä eurolla asukasta kohden lisää vuosittain vuodesta 2027 siten, että pysyvien siirtymätasausten määrä vähenee noin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.

-

8. Siirtymätasauksia koskeva säästötoimenpide ja sen kohdentaminen (40 §)

Siirtymätasauksista valtion rahoittamasta osuudesta siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 milj. euroa vuonna 2028, 91 milj. euroa vuonna 2029 ja 82 milj. euroa vuodesta 2030. Rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuunottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on laskennallisen rahoituksen kehityksen huomioon ottaen tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

-

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

-

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

-

11. Mahdolliset muut kommentit hallituksen esitysluonnoksesta

Liikuntayrittäjät ry:n lausunto ja kommentit

Hallituksen esityksessä HYTE-kertoimen osuus nostettaisiin 1,5 prosenttiin. Liikuntayrittäjät ry pitää esitystä merkittävänä ja kannatettavana. Noston myötä HYTE-rahoitus näyttäytyy selkeänä osana rahoitusmallia sekä kannustavana ja vaikuttamisperusteisena palvelukokonaisuutena, yhteistyötä rakentavana resurssiekosysteeminä, jossa jokaiselle toimijalle löytyy rooli väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kuten esimerkiksi elintapaohjauksessa, fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn paranemisessa sekä liikunnan käypähoitoon liittyvissä kuntouttavan liikunnan interventioissa. Resurssoinnin myötä voidaan vahvista kumppanuuksia ja kustannusvaikuttavia ratkaisuja.

HYTE rahoituksen nosto mahdollistaa toimintojen ohjautumisen myös pitkäjänteisiin ennaltaehkäiseviin sekä tarvelähtöisiin palveluihin.

Indikaattoreiden, arvioinnin ja rahan käytön seurannan tulee perustua selkeisiin läpinäkyviin mittareihin alueelliset datalähtöiset painotukset huomioiden. Rahan käytön seuranta on jatkossa yhä tärkeämpää vaikuttavuusperusteisen ohjauksen ja sopimusten arvioinnissa. Käytön seurannan osalta tarvitaan yhtenäistä raportointia.

Asetettujen tavoitteiden onnistuminen edellyttää selkeitä indikaattoreita, läpinäkyvää palveluprosessia (palveluohjaus ja palveluketjut), laadukkaasti toimivaa yhteistyötä hyvinvointialue, kunta ja yritykset. Yhteistyön kautta voidaan rakentaa toimivia skaalautuvia malleja ja välttää päällekkäistä työtä.

Sote uudistuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista oli kääntää painopistettä korjaavista palveluista ennaltaehkäisyyn. HYTE rahoituksen nosto on selkeä rakenteellinen muutos, joka aidosti tukee tätä tavoitetta.

Yhteenvedona Liikuntayrittäjät ry toteaa että hallituksen esitys on oikeasuuntainen, mutta onnistuminen edellyttää, että HYTE rahoitus kohdentuu läpinäkyvästi vaikuttaviin toimiin, indikaattorit huomioivat alueiden erilaiset lähtökohdat palvelutarpeissa ja kunta–hyvinvointialue yhteistyö yhdessä yritysten kanssa rakentuu saumattomasti. Yhteistyöllä ja innovatiivisilla toimintatavoilla rahoitusmalli voi toteuttaa sote uudistuksen alkuperäisen vision: rakentaa kestävä ja yhdenvertainen palvelujärjestelmä, jossa hyvinvoinnin edistäminen ei ole irrallinen lisäosa, vaan koko palvelujärjestelmän strateginen perusta.

Liikunta-alan yritykset haluavat olla osa vaikuttavia HYTE-palveluja.

Vaikuttavaa Liikettä – Parempaa Terveyttä.

Liikuntayrittäjät ry

Riitta Hämäläinen-Bister

Toiminnanjohtaja

Hämäläinen-Bister Riitta
Liikuntayrittäjät ry